

Føroysk oljuvinna

Mær hepaðist at luttaka á intensívum skeiði um oljuvinnu í Newfoundland herfyri. Vit vóru undrivst av einum hópi av fólki, sum eru knytt til oljuvinnuna innan frysiting, vinnulív o.s.fr. Tað verður ov drúgt at koma inn á alt tað sum umrøtt var, tí vil eg avmarka hesa grein til at umfata tey ráð, hesi tey fremstu fólkinu innan oljuvinnu í Newfoundland høvdu at geva okkum føroyingum.

Frysiting

Tað ræður um at økja kunleikan um oljuvinnu innan øll øki, so vit verða fyrræið til oljuvinnu. Vinnan lagar seg ymiskt frá einum landi til annað, og føroyingar kunna betri til sít egn land, tí skulu vit hava nakað av serkunnleika í Føroyum.

Ein føroysk oljufrysiting skal verða fyrst at samráðast við millum sterkastu feløg í heiminum, um teytrir fyrri luttøku, um so er at vinnuligar oljueiðlar verða funnar. Tá skulu vit vita hvat vit vilja samráðast um, og samráðast á javnum fót við oljufelögin, út frá einum hollum kunleika til vinnuna.

Frysitingin skal hava hollan kunleika til lögfrøðiligar, tekniskar, umhvøvislugar, búskaparlugar, figgarlugar, jarðfrøðilugar og politiskar spurningar, í sambandi við fráländavinnu.

Kunleikin skal grundast á egnar, og góðar útdragur serfrøðingur í dag eru kommunikationsemuleikarnir so góðir, at frysitingin kann hava beinleiðis telusamband við ráðgevarvirki og informationsskipanir um allan heim.

Umframt málsviðgerð, kann frysitingin verða miðpunkt fyrri upplýsing til almenning, feløg og stovnar, sum ein kann vanda sær til. Neyðugt verður eisini at gera eina endamálsörðing við eini føroyskari oljuvinnu, sum bæði vinna og tað almenna orða saman.

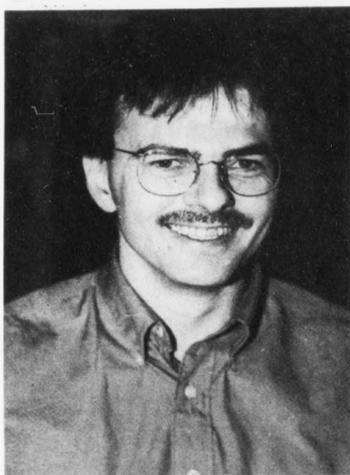
Her kundi ein bólikur skrivast eitt álit, sum almenningur og politikarar kunnu taka støðu til.

Neyðugt verður eisini at gera tað neyðuga lógarverkið í sambandi við oljuvinnu. Oljuvinnan vil vita, hvørjög lógir eru galdandi í Føroyum. Talan verður um rammulógir, ógvuliga breitt orðaðar, sum m.a. avmynda tað vit vilja við einari føroyskari oljuvinnu.

Í Newfoundland var lagt okkum eina við at hava eina so einfalda frysiting sum tiber, helst bert ein stovn, sum hevur neyðugar heimildir og ábyrgd. Teirra frysiting er alt ov stór, m.a. tí hon er dupult, bæði ein Kanadisk (føderal) og ein Newfoundlandsk (provisi- el) frysiting; nógv sita tí og gera sama arbeiði.

Strategi

Newfoundlandingar mæltu okkum til at hava eina grundleggjandi strategi fyrri oljuvinnuna. Í høvudsheit-

Atli Mortensen

um snýr tað seg um, at vit veita millum a) seta ta treyt, at føroysk arbeiðsmegi og vinnulív luttaka í oljuvinnuni, ella b) bert áleggja oljuvinnuni skatt og gjöld.

Í grundreglini er oljuvinnan til reiðar at nýta ávísu peningamogd í einum landi, um úlitur eru fyrri vinnuni. Um samlaða peningamogdina, sum nýtt verður, fer beinleiðis í landskassan, er líkamikið. Newfoundland hevur sera stórt arbeiðsloysi, teir hava tí valt at luttaka á so nógvum økjum sum tiber. Tá teir á hvørdum ári bjóða øki út til kanning og framleiðslu, bjóða mangan fleiri feløg seg fram.

Í teimum samráðingum, sum stóran verða við almennar myndugleikar, verða oljufelögin spurð um, hvussu tey vilja nýta lokal virki, fyrteikur og arbeiðsmegi. Víst verður á hvørgi virki kunnu brúkast innan oljuvinnuna. Sterk oljufeløg, sum vilja nýta lokal virki, útbúgva og framleiðslu, fáa mangan rættind til ávíst øki.

Tá skulu ansa eftir ikki at seta oljuvinnuni ov strong krøv, men finna eina javnvág millum okkara og teirra áhugamálið, so vit fáa inn-tøkur, arbeiðs- og vinnu-møguleikar, og oljufelögin fáa vinning. Serliga í fyrsta umfari ræður um at verða lagaligir og fáa oljufelögin til Føroyar. Um tey finna vinnuligar oljueiðlar, hækka virðið og áhugin fyrri Føroyum, og teytrinar kunnu tá herðast í næsta umfari.

Okkara strategi

Hvussu okkara strategi skal verða veist um a) búskaparlugu støðuna í samfelagnum, og b) hvat vit eru før fyrri at veita av tenastum.

á framleiðslupallinum verða føroyingar (um vit koma so langt um 10-25 ár). Eisini kunnu vit rokna við at gera okkum galdandi innan supplyvinnu.

Í hesum fornum er tað tydingarmikið ikki at krevja nakað frá oljufelögum, sum fer at koma állkavæl, tí so fáa vit so mikilvikið í skatti og avgjöldum frá oljufelögum, uttan at okkara arbeiðsmøguleikar betrast.

Føroysk luttøka

Oljuvinnan er ógvuliga «breið vinnu», og kann gerast partur av flestu sektor- um í samfelagnum, innan farmalufting, tænarur, hondverk, idnað o.s.fr. Tydingarmikið er, at vinnan er kappingarfør, og at fólk eru útbúgvini.

Vit kunnu bert luttaka, um vit eru kappingarfør í prisi, dygd og tenastustøði. Vinnan krevur, at tú kans- teið versta tenastuna alt árið, hvønn dag og tíma, eisini haltdagdar.

Vinnan, t.d. Føroyskur

Nú hópararbeiðsloysi er í Føroyum, tykir mær tað verða skilagott, at vit royna at luttaka á so nógvum økjum sum tiber. Vit hava tørv á aðrari vinnu enn fiski- vinnu, og við at luttaka, læra vit so við og við.

Føroyingar eru dugnaligir til alt arbeiði á sjónum. Vit hava drúgar royndir sum fiskivinnu og innan farmavinnu. Vit útbúgva fólk innan øki, og hava eitt værlutbúgvandi fólk virkuvirki. Føroyingar sigla um allan heim.

Vit hava móguleika at arbeiða á seismiskum skipum, innan supply vinnu, á bori- pallum/skipum, á framleiðslupallum o.s.fr. Teir føroysku skipasmíðurnar kunnu umvæla, byggja og umbyggja skip til oljuvinnuna.

Okkum var sagt, at oljufelögin alit nýta lokala arbeiðsmegi á framleiðslupallum, tí tað er ov dyrt at flyta fólk langa leið. Tess- venna kunnu vit vænta, at meginparturin av fólkinum

okkara móguleikar um fólk, sum hava onkra útbúgvning, taka ymisk skeið, t.d. í 2-4 mánaðir, har tey fáa tað sum krevst afturat, fyrri at gera okkurt ávíst arbeiði í oljuvinnuni.

Onnur kunnu fara uttanlands at starvast í oljuvinnu, ella útbúgva seg, eisini á hægri lærustovnum.

Newfoundlandingar vísu á, at oljufelögin áhaldandi søgdu teimum, at teir ikki megnuðu nakað. Men teir góvust ikki á hondum, og nógv hevði borit til hjá teimum. Tað ringasta ein kann gera er at undirmeta eina egnu mátt.

Ílögur

Vit vóru ávarað imoti at vága pening, við at gera beinleiðis ílögur í eitt nú leiting og framleiðsluvirksemi. «Latið oljufelögin fremja teir stóru ílögurnar, og vága pening», vóru ráðini.

Bert at bora eitt hol kann kosta einar 150 milliónir, og í fám fornum verður olja funnin fyrstu ferð. Framleiðslan er nógv dyrt. Tí er vandin stóruskrur at missa pening hjá okkum.

«Nýtið verandi struktur í

OLJUKU tíðindi

Oljuvinnu sambindingarlið millum Føroyingar og Western

Tað er ikki okkara uppgáva at peika nakran ávísan út, men at gera vart við teir móguleikar, vit hava at bjóða Western. Western skal síðani gera um okkara tilboð passa við teirra arbeiðslag, segði Magni Arge, formaður í Føroya Oljuvinnu, fyrr í vikuni.

Tann 1. juni kundi Western byrja seismiskar kanningar í føroyskum øki. Loyvið er galdandi í tvey ár. Føroya Oljuvinnu umboðar alla ta vinnu í Føroyum, sum áhuga hevur fyrri olju.

Í fyrstu atlogu verður avmarkað hvussu mikil føroyingar kunnu fáa burt- urir hesum fyrstu seismisku kanningum, tí bert eitt skip fer at gera royndir. Einir 35 til 40 mans verða við skipinum.

Magni Arge sigur, at hóast vit ikki fáa tað nógva við oljuvinnuna at gera fyrsta tilboð, er tað verandi tilboð, at teir mangan sambandi vart skipað oljueiðlar fyrri vinnulívsfólki, har danskur oljueiðlar- ingur legði lag á.

Bergur Wardum valdi at stevna fútanum

Høvuðsvitnið í sakarmálinum millum sorinskrivarar, Jon H. Andreassen, og blaðstjóran á Oyggjatiðdinum, Dan Klein, er ikki mjúkur at strúka. Eftir at Føroya Rættur valdi at strika Berg Wardum sum vitni, tí hesin skuldi liva seg so inn í eina álbugamál, hang ikki var áltíndi, stevndi Bergur Wardum sorinskrivararum. Eisini dómarin í málinum, Jes Schiøler, varð stendur fyrri útspilling og ærskemid.

Í seinastu viku valdi Bergur Wardum so einast at stevna Michael Nepper, Chrístensen, fúta, og Michael Bolsen, lög- reglufulltrúa og ákæra.

Grundgevingin fyrri eisini at stevna fútanum og lögreglufulltrúanum er tann, at ákæruvaldið hevur avgjort at kera dómin Føroya Rættur við kravi um harðari revsing. Og kært verður eftir teimum premissum, ið Føroya Rættur gjørdi, tá dóminur fall har.

Tað meti eg vera tað sama sum at ákæruvaldið eisini skýrir meg svakan ella skizofrenan. Tí stevni eg, sigur Bergur Wardum.

Fleiri hildu Klovning vera stolnan

Sunnunáttina kom norska skipið, Thor Bass, á Fuglafjørð á myrkari nátt. Mán- ingin kvetti endarnar umborð á Klov- ingi, og fóru so myrkir út eftir vanni - við Klovningi upp á sleip.

Onkur, ið sá tilburin, meldaði til Vakt- ar- og Bjargingartænastuna, og Tjaldrið, sum var átt nærðrenn, legði eftir norsku «piratunum». Tíðliga sunnu- morgunin kom Tjaldrið á Havnina við Thor Bass og Klovningi. Alt gekk friðar- liga fyrri seg.

Seinni var málið fyrri í Rættinum, har frágveirðing varð givin. Og hóast málið tyktist rettiliga fløkt, fekk norska skipið loyvið at fara av Havnini longu sunnu- kvøldið; við Klovningi upp á sleip.

Seinni visti tað seg, at tey feløg hildu seg hava keypt skipið. Hetta meiti lög- fingarnar hinvengin ikki. Tískil liggur Klovningur helst við eina ella aðra bryggju í Noregi í dag.

Sjúkrabilatænasta í framlopi

Sekstan mans hjá sjúkrabilatænastuni finna fríggjakvøldið í farmu viku pro- gram «medicinsk delgering som ambul- lancepersonale». Teir útbúna eru sostatt góðkendir at taka sær av øllum tólum og allari úterð í sjúkrabilum.

Iðgvan Jensen, leiðari av sjúkrabilat- næstuni, sigur við Dimmalætting, at hann, saman við einum lækna og I. hjálparinstruktøri, hevur staðið fyrri eini innanhýsis útbúgvning av sjúkrabilafól- kunum.

Útbúgvingin byrjaði, tá sjúkrabilat- næstan var sett á stovn. Fyrst vóru nøkur skeið, har uppríkká varð tað sjúkrabilafólkið frammanundan hevði tikið av útbúgvningum. Síðani varð undir- vísingin víðkað til tað, hon endaði við.

Arbeiðsloys mótmeala

Tey arbeiðsloysu hava mynda hesa sein- astu vikuna. Nú eru ovboðið hjá teimum. Í hvørt ávárligt við Arbeiðsloysiskipanina, soleiðis at livandi verður hjá arbeiðsloysum familjum, gingu tey mótmælisgongu út í Tinganes mikudagin. Men tey fingu ikki stórvægis burtur.

Joanes Eidesgaard, landsstýrismaður í almánámálm, segði teimum arbeiðs- losu, at sitandi landsstýri í verandi støðu onki kann gera við málið.

Einasti instansur, ið kann gera nakað við málið, er stýrið fyrri Arbeiðsloysi- skipanina. Tí er mitt uppskot framvegis, at stýrið fyrri ALS sum skjøstast skrivur undir lánini, ið liggja klár í peningastovnum. Gjörði ALS-stýrið hetta, var Arbeiðsloysiskipanin bjargað, segði Joanes Eidesgaard.

Tey arbeiðsloysu vóru hinvengin ikki nøgd. Tey tóku leiðina inn í móttøku- byngningin í Tinganesi, og har sotu tey til kl. 21.00, tá tey fingu boð um, at lög- tingsformanskapurin fór at hava fund um málið dagin eftir. Men hóast formanskapurin í lögtinginum ikki vil gera eftir ynki teirra arbeiðsloysi, nevniliga at kalla tingið inn um støðuna hjá teimum arbeiðsloysi, gjørdi tey arbeiðsloysu av, aftur at sestas út í Tinganesi friggjarmorgunin. Og har var ætlanin at sita líka í stovnið, ið lögtingin gjørdi eina eitthvørt munagott, so livilivikið vera hjá teimum arbeiðsloysi í framtíðini.

Fútin steðgar ikki «Dan-Klein sakini»

Hóast Bergur Wardum hevur stevnt fútanum, Michael Nepper, Chrístensen, og ákæranum, Michael Bolsen, hevur fútin ongar ætlanir at steðga sakini móti Dan Klein.

Sakin gongur sum ætlað, sigur Mogens Nepper Chrístensen, fúti, í stuttari viðmerking við Dimmalætting.

Hann hevur onga viðmerking til, um hann heldur seg hava skýrt Berg Wardum svakan í og við, at ákæruvaldið hevur kært dómin, Dan Klein fekk í Føroya Rætti.

Bergur Wardum sigur m.a. í stevning- ini, at hann varð strikaður sum vitni í Rættinum, tí hann ikki var áltíndi. Og er tað at ákæruvaldið, t.e. fúti, kærir dómin við kravi um harðari revsing, metir Bergur Wardum fútan taka undir við at skýra seg svakan. Ætlanin var annars, at Bergur Wardum skuldi vera høvuðsvitni hjá Dan Klein.

Nógv til arbeiðis á Kósavirkinum

Eini 150 fólk eru til arbeiðis á Kósavirkinum í lótni, og sum skilst er ætlan ikki at hava nakra felags frítíð á Kósavirkinum í summar.

Eyðun Olsen, stjóri á Kósavirkinum, sigur, at tey í lótni framleiða mest upsa hjá okkara. Nakað ymiskt er, hváðan fiskurin, virkaður verður á Kósavirkinum, verður keyptur. Nakað verður keypt á Gólvuppbóssuluni, annað verður keypt í friari sølu aðrastaðni. Tíð domis hava fleiri skip, ið hava verið í Barentshavinum, sít veiduna til Kósavirkið.

Hálvtannaohundrad arbeiðsfólk er ikki tað mesta, verði hevur til arbeiðis á Kósavirkinum í seinastuni. Tá mest hevur verit at gjørt hava fleiri enn tveyhundrad fólk verið til arbeiðis.

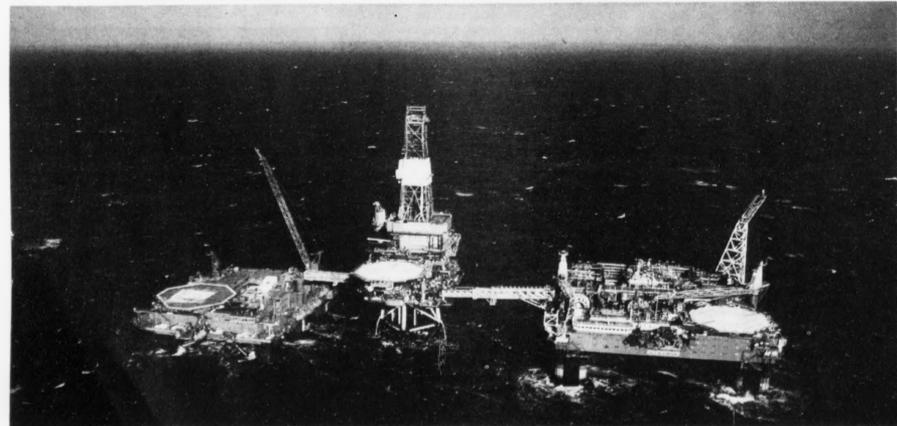
Higartil hevur virkið megnað at svara hvørdum sít, men tað kann koma at standa á, minkar arbeiðsið niður í onki, heldur stjóri, Eyðun Olsen.

Landsbyggifelagið skerpar

Ein av størsta ráðgevandni verkfrø- ingstovnum í landinum í mong harrans ár, Landsbyggifelagið, noyðist nú av álvara at skerpa um lennarin. Nú byggivirksemið er minkað munandi, eru uppgávurnar hjá Landsbyggifelagnum minkaðar nógv. Sostatt er minni tørvur á starvsfólki. Og frá 1. juni eru tey starvsfólk, ið eftir eru, tímaloni.

Løgmaður í Alborg

Sunnudagin fer Marita Petersen, lög- maður, at flyta fram grundløgjarráði í Alborg.

Atli Mortensen.